

nr. 497, vr. 167^b-168^a; Kuşeyrî, *et-Tahbir fi'l-tezkir* (nşr. İbrâhim Besyûnî), Kahire 1968, s. 66-67; Gazzâlî, *el-Maḥṣadü'l-esnâ* (Fazluh), s. 133, 144, 174; Ebû Bekir İbnü'l-Arabî, *el-Emedü'l-akşâ*, Hacı Selim Ağa Ktp., nr. 499, vr. 40^b-41^b; Fahreddin er-Râzî, *Levâmi'u'l-beyyinât* (nşr. Tâhâ Abdürrâûf Sa'd), Beyrut 1404/1984, s. 288-289; a.mlf., *Mefâtiḥu'l-gayb*, Beyrut 1410/1990, XXXI, 124; Ebû'l-Bekâ, *el-Külliyât*, s. 870; Bennâ, *İthâfû fuṣalâ'l-l-beşer* (nşr. Ali Muhammed ed-Dabbâ'), Kahire 1359, s. 436; Bekir Topaloğlu, "Esmâ-i Hüsnâ", *DİA*, XI, 407-409.

BEKİR TOPALOĞLU

MECİDİYE

(مجدیه)

Osmanlılar'da bir tür altın ve gümüş para.

Osmanlı Padişahı Abdülmecid'in tahta çıkışının altıncı yılı dolayısıyla 1260'ta (1844) onun adına basılan altın ve gümüş paraların genel adıdır. Bu tabir, daha çok 20 kuruş değerindeki gümüş sikkeleri belirtmek üzere yaygın olarak kullanılmıştır. Paranın basılma sebebi, Abdülmecid'in cülûsunun ilk yıllarında piyasada bol miktarda değişik türde ve bir kısmı maḡşuş sikkelerin bulunmasıdır. Karışıklığı gidermek için 26 Safer 1256'da (29 Nisan 1840) çıkan bir fermanla paraların toplanıp yeni bir paranın basılması kararlaştırıldı. Fakat bunun için darphânenin teknik imkânlarının yetersiz kalması üzerine Londra'dan gerekli aletler sipariş edildi. Böylece yenilenen darphâne para basmaya hazır hale geldi. 25 Cemâziyelâhir 1259'da (23 Temmuz 1843) eski paralar kesin olarak tedavülden kaldırıldı, yenileri çıktığından eskilerin peyderpey darphâneye teslim edilmesi 4 Cemâziyelevvel 1260'ta (22 Mayıs 1844) gazete ile duyuruldu. İlk mecidiye 22 Nisan, yarım mecidiye 18 Mayıs, çeyrek mecidiye 19 Mayıs 1844'te basıldı.

Yeni darbedilen altın paralar 11 dirhem 4 kırat ağırlığında 500 kuruşluk (beş yüz-

lük / beşbirlik), 2 dirhem 4 kırat ağırlığında 100 kuruşluk (yüzlük) ve cülûsun doku-zuncu yılında basılan 5 dirhem 10 kırat ağırlığında 250 kuruşluk olup bunlara mecidiye deniyordu. Ayrıca 50'lik (yarım) ve 25'lik (çeyrek) altın mecidiyeler basılmıştı. Altın mecidiyeler yanında yine cülûsun altıncı yılında gümüşten 7 dirhem 8 kırat ayarında 1 mecidiye (20 kuruşluk) ve bunun alt birimleri olarak 3 dirhem 12 kırat ağırlığında 1/2 mecidiye (10 kuruşluk), 1 dirhem 14 kırat ağırlığında 1/4 mecidiye (5 kuruşluk) hazırlandı. Özellikle bu gümüş paralar için mecidiye adı genelleşti ve daha sonra basılan bu tür paralara da mecidiye dendi. Bunların 10 kuruşluğuna halk arasında yarım, 5 kuruşluğuna çeyrek adı veriliyordu. Daha küçük birimleri ise ikilik (12 kırat), kuruşluk (6 kırat) ve 20 paralıktı (3 kırat). Gümüş mecidiyeler halk arasında "beyaz mecidiye, sim mecidiye" olarak anılmıştır. İlk basımından Abdülmecid'in ölümüne kadar geçen süre zarfında 15.312.329 adet altın, 54.987.960 adet gümüş mecidiye darbedilmiştir.

Mecidiyelerin bir yüzünde Abdülme-cid'in tuğrası ile cülûsunun kaçınıcı yılında basıldığını gösteren kayıtlar, diğer yüzünde darp yeriyle cülûs tarihi olan 1255 rakamı bulunur. Mecidiye altınında tuğra-nın üstünde yedi yıldız, altında yıl, sağ ve sol taraflarında aşağıdan yay ve ok kese-siyle bağlı defne dalları vardır. Beş yüzlük ve iki yüzükte söz konusu bağın altında rakamla kuruş değeri yazılıdır. Bu ise daha önceki altın sikkelerde görülmeyen bir yeniliktir. Diğer yüzde yazıların etrafında defne dalı yer alır, bunlar altta bir kurde-la ile birbirine bağlıdır, üstte de bir yıldız bulunur. Gümüş mecidiyede tuğra ve yazıların etrafında daire şeklinde on iki adet ay ve yıldız, bunların dış tarafında on iki çiçek motifli vardır. Mecidiyelerin İstanbul dışında Edirne, Mısır ve Tunus'ta basılmış örnekleri de mevcuttur.

BİBLİYOGRAFYA :

İsmâil Galib, *Takvîm-i Meskûkât-ı Osmâniyye*, İstanbul 1307, s. 426-429, 436-442; Lutfî, *Târih* (nşr. Yücel Demirel), İstanbul 1999, VI, 1056; VII, 1150-1151; VIII, 1216; Nuri Pere, *Osmanlılarda Madenî Paralar*, İstanbul 1968, s. 257-261; Cüneyt Ölçer, *Sultan Abdülmecid Devri Osmanlı Madenî Paraları*, İstanbul 1978, tür.yer.; *Takvîm-i Vekâyi'*, sy. 259, 265, 270; Pakalın, II, 428; İ. H. Uzunçarşılı, "Mecidiye", *İA*, VII, 439; Nezihi Aykut, "Çeyrek", *DİA*, VIII, 298-299.

DİA

el-MECİSTÎ

(المجسطی)

Batlamyus'un
(ö. 168 [?])

astronomiye dair *Sintaksis* veya *Matematikis Sintaksis* olarak anılan eserinin İslâm literatüründeki adı
(bk. BATLAMYUS).

MECLİS

(المجلس)

Bir muhaddisin talebelerine hadis yazdırmak için yaptığı toplantı ve bu toplantıda yazılan hadislerden meydana gelen eser
(bk. İMLÂ).

MECLİS

(المجلس)

Akdi oluşturan irade beyanlarını içeren görüşme ve müzakerelerin cereyan ettiği yer ve zaman anlamında fıkıh terimi.

Sözlükte "oturmak" anlamındaki cülûs masdarından türeyen meclis kelimesi "oturulan yer ve oturma zamanı, oturum, toplantı" mânalarına gelir. Kelimenin bir eylem veya faaliyete izafe edilmesiyle oluşturulan tamlama onun icra edildiği veya cereyan ettiği yeri ifade eder. Kur-'ân-ı Kerîm'de bir yerde çoğul (mecâlis) şekliyle geçen meclis (el-Mücâdile 58/11) hadislerde sözlük anlamı çerçevesinde yer alır. Fıkıh literatüründe kelime tek başına kullanıldığında çoğunlukla "meclisü'l-akd" tamlaması anlaşılır. Fakat bu terim, akdin kuruluş sürecinde peş peşe devreye giren üç muhayyerlikle iç içe işlenir ki bunlar rücû, kabul ve meclis muhayyerlikleridir. Meclisü'l-akd terkibi klasik fıkıh literatüründe akidlerin muhtelif

Mecidiye

türlerinden her biri, özellikle de akdin kuruluş evresi işlenirken sıkça geçer. Çeşitli yerlere serpiştirilmiş, meseleci bir şekilde incelenen akidle ilgili temel kavramları sistematik bir bütünlük içinde ele almayı amaçlayan modern İslâm hukuku çalışmaları ise bu kavram akid genel teorisi çerçevesinde derli toplu biçimde işlenmeye çalışılır.

Hukukta kural olarak hakların ancak sahibinin iradesinden etkilenebileceği öngörülür. Hakları etkileme amacına yönelik irade açıklamaları “hukukî işlem” adını alır ve hukuk tekniği açısından ince ayrımlara tâbi tutulur. Bu işlemlerin en önemli türünü oluşturan akidlerin kuruluş süreci fıkıh doktrinde mühim bir yere sahiptir. Akdin bu evresiyle ilgili temel kavramlardan biri de akid meclisidir. Akid, terim olarak iki tarafın karşılıklı irade açıklamalarının irtibatını ifade eder (*Mecelle*, md. 103) ve akdin özünü teşkil eden bu irtibat ancak iki tarafın iradesinin birbiriyle örtüşmesi halinde gerçekleşir. Karşılıklı iki iradenin akidle sonuçlanması için bunların belli bir konu üzerinde birleşmesi ve ciddi bir ihtilâfa meydan vermeyecek şekilde örtüşmesi şart olduğu gibi irade açıklamalarının ayrıca yer ve zaman yönünden de uyuşması gerekir. İki tarafın belli bir konuda hukukî sonuç doğuracak şekilde yaptığı, “icap ve kabul” diye ifade edilen irade açıklamalarını birleştirme işlevi akid meclisi kavramına yüklenmiştir. “Akid müzakerelerinin sürdürüldüğü vasat (yer ve zaman), akdin taraflarının itibarî birlikteliği” anlamına gelen akid meclisi, akdin temel unsurlarından olan icabı belli bir süre canlı tutup onu kabul ile kaynaştırma işlevi gören bir süreç veya mekanizma olarak da nitelenebilir.

İcabın gerçekleşmesiyle işlemeye başlayan akid meclisi süreci akidle sonuçlanabileceği gibi akamete de uğrayabilir. Her şeyden önce -Mâlikî mezhebi âlimlerinin çoğunluğunca kabul edilmemekle birlikte- icapçı yaptığı tekliften dönme imkânına sahiptir. Bu seçimlik hakka “rücû muhayyerliği” denir. Ayrıca akid meclisi konusunda mekân ölçütünü esas alan Hanefî doktrini, icabın yapıldığı yerden ayrılmayı akid meclisini sona erdiren bir hareket olarak değerlendiren Şâfiî mezhebi âlimleri zaman ölçütünü esas aldığı için kabulün hemen icabın peşi sıra yapılması, yani aralarına bir zaman fâsılasının girmemesi gerektiğini savunur. On-

lara göre bu zaman mesafesinin olağan ve olabildiğince kısa olması gerekir. Aksi takdirde icap-kabul arasında oluşması istenen irtibat yani akid teşekkül etmez. Şâfiîler bu arada aceleciliğin yol açabileceği olumsuz durumu meclis muhayyerliği (hıyârü’l-meclis) kurumuyla telâfi etmeye çalışırlar.

İcap, ister bağlayıcı sayıldığı için ister bu seçimlik hak kullanılmadığı için olsun, canlılığını korudukça akidleşme süreci devam edeceğinden akdin kuruluşunu karşı tarafın tavır belirler. Bu aşamada onun yapılan teklifi olumlu karşılamak gibi bir mecburiyeti söz konusu olmayıp bu imkân “kabul muhayyerliği” denir. Şifahî olarak veya davranışlarıyla yapılan teklifle ilgilenmediğini gösterirse akid meclisi süreci akid üretmeden bu aşamada sona erer. Bundan sonra tekrar akid ortamına dönülmesi halinde önceki beyanlar etkisiz kaldığından akidleşme süreci yeniden başlar, hukukî sonuç da bu yeni süreçte yapılacak beyanlara bağlanır. Fakat icapla ilgilenip onu bütün içeriğiyle kabul etmesi durumunda süreç akidle sonuçlanmış olur. Bu noktada bütün fıkıh mezhepleri görüş birliğine varmışken kurulan akdin bu evrede bağlayıcılık kazanıp kazanmadığı noktasında ayrılığa düşmüşlerdir. Hanefîler ve Mâlikîler akdin kurulur kurulmaz bağlayıcılık kazandığı fikrini savunurken Şâfiîler ve Hanbelîler akdin ancak akid meclisinin dağılmasıyla bağlayıcılık kazandığı görüşündedir. Bu mezheplere göre akid kurulmuş olsa bile ilgili hadis sebebiyle taraflar birbirinden ayrılmadıkça bunlardan biri meclis muhayyerliği hakkını kullanarak akdi tek taraflı olarak sona erdirebilir.

Aslında meclis muhayyerliği Hz. Peygamber’in, “Alıcı ve satıcıdan her biri birbirinden ayrılmadıkça dönme hakkına sahiptir” meâlindeki hadisinde (Buhârî, “Büyû”, 42-46; Müslim, “Büyû”, 43-46) ifadesini bulan düşüncenin formülleşmiş biçimidir. Hadisteki kullanıma paralel olarak akidden dönme veya akidleşme sürecini sona erdirmeye seçimlik hakkı “hıyâr”, bu hakkı bahşeden hukukî durum “meclis” diye ifade edilirken ikisi birlikte fıkıh literatüründe “meclis muhayyerliği” ya da “akid meclisi muhayyerliği” olarak geçer. Bu tabir Şâfiî ve Hanbelî doktrinlerinde, akid meclisinin taraflardan her birine sağladığı, kurulmuş akdi kesinleştirme veya etkisiz kılma yönündeki seçimlik hak olarak algılanmıştır. Böyle bir anlayışa hu-

kukta güven ve istikrar ilkesini zedeleyeceği gerekçesiyle temelde karşı olan Hanefîler bu hadisi, taraflardan her birinin henüz akdin kuruluş aşamasına gelmemiş akidleşme sürecini tek başına sona erdirmeye seçimlik hakkı şeklinde yorumlama eğilimindedir. Bu mezhebe göre rücû ve kabul muhayyerlikleri taraflara esasen yeterli bir güvence sağlamaktadır. Dolayısıyla meclis muhayyerliği gibi yeni bir seçimlik yetki ihdasına gerek yoktur. Hanefîler’le aynı kanaati paylaşan ve anılan hadisi Medine uygulamasına (amel-i ehl-i Medine) aykırı bulan Mâlikîler’e göre de meşrû bir sebep olmadıkça tek tarafın feshine kapalı akidler (lâzım akidler) akid kurulur kurulmaz bağlayıcılık kazanır ve taraflardan hiçbirisi tek başına bu akdi bozamaz. Şâfiîler ve Hanbelîler’e göre ise akid kurulsun bile akid meclisi dağılmadıkça bağlayıcı olmaz ve bu özelliğini ancak akid meclisi dağılınca kazanır. Buna göre Hanefîler ve Mâlikîler, akid kuruluşuna akid meclisini doğrudan sona erdirmeye işlevi atfederken Şâfiîler ve Hanbelîler, meclis muhayyerliği hadisine dayanarak akid meclisinin sona erişini tarafların fiilen birbirinden ayrılması durumuna bağlar. Dolayısıyla Şâfiîler ve Hanbelîler, akid kurulmuş olsa bile birbirinden ayrılmadıkları sürece taraflara akidden tek taraflı olarak dönme imkânını verir. Bu noktadaki ihtilâf sadece iki tarafı bağlayıcı akidlerde bir değer ifade eder. Zira belirtilen seçimlik hakkın sağladığı imkân bağlayıcı olmayan akidlerde esasen vardır.

İzmirli İsmâil Hakkı ise meclis muhayyerliğiyle ilgili hadis gibi İslâm’ın ilk iki kuşağı sırasında bilinmeyip daha sonra ortaya çıkan hadislerle yerel uygulamalar gözüyle bakıldığını ve genel olarak bunlarla sahih bir hadis düzeyinde amel edilmediğini belirterek bu konuda mezhepler arasındaki ihtilâfı şöyle açıklar: Medine’nin yedi fakihî (fukahâ-i seb’a) ve çağdaşları haberdar olmadıkları için, Ebû Hanîfe ve İmam Mâlik ise bu durumu bir kusur olarak nitelediklerinden bu hadislerle amel etmemişlerdir. Buna karşılık İmam Şâfiî, ilk dönemlerde bilinmemesini bir eksiklik olarak değerlendirmedikleri için zikredilen hadislerle amel etmiştir (*İlm-i Hilâf*, s. 29).

Bir anlamda akdin kuruluş sürecini ifade eden akid meclisi kavramı hazır bulunanlar arasındaki akidlerde basit bir karakter arz ederken gaip arası akidlerde

daha karmaşık bir görünüm kazanır. Farklı mekânlarda bulundukları halde teknik imkânlar sayesinde taraflar eş zamanlı olarak birbirine muhatap olup bir akid yapıyorsa onları buluşturan iletişim aracı aradaki mekânsal mesafeyi ortadan kaldırmaktadır. Bu durumlarda hâzırlar arası akidlerde işleyen mekanizma geçerli olur. Fakat doğrudan muhatap olma imkânı vermeyen yollarla, yani araya bir kişinin veya mektubun girdiği durumlarda akid meclisi muhatapın bulunduğu yere taşınmış olur. Dolayısıyla şahıs ve mektup akid teklifinin aktarıcısıdır. Artık akid meclisi şahıs veya mektupla kabul beyanında bulunacak tarafı buluşturan yerdir. Kabul beyanı yapıldığı sırada icap beyanının üzerinden belli bir süre geçmiş olsa bile aradaki şahıs ve mektup bu zaman mesafesini kapatmış sayılır. Ancak gaip-ler arası akidlerde icap haberi karşı tarafa ulaşıncaya kadar geçen zaman içinde icapçının icabından dönüp dönemeyeceği, yine aynı şekilde karşı tarafın kabul beyanında bulunması halinde akdin ne zaman kurulmuş sayılacağı gibi muhtemel bir dizi sorun doktrinde ayrıntılı biçimde tartışılmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Wensinck, *el-Mu'cem*, "meclis" md.; Buhârî, "Büyü", 42-46; Müslim, "Büyü", 43, 46; Se-rahsî, *el-Mebsût*, XII, 108-109; XIII, 45; İbn Rüşd, *Bidâyetü'l-müctehid*, İstanbul 1985, II, 141-143; İbn Kudâme, *el-Muğnî*, Riyad, ts. (Mektebetü'r-Riyâdî'l-hadîse), III, 563-568; *Me-celle*, md. 103; İsmail Hakkı İzmirli, *İlm-i Hilâf*, İstanbul 1330, s. 29; Subhî Mahmesânî, *en-Na-zariyyetü'l-âmmæ li'l-mücebât ve'l-ûkûd*, Beyrut 1948, II, 37-67; Mustafa Ahmed ez-Zerkâ, *el-Fıkhü'l-İslâmî fî şevbihi'l-cedid*, Dimaşk 1965, I, 318-351; Abdürrezzâk Ahmed es-Senhûrî, *Meşâdirü'l-hağ fi'l-fıkhî'l-İslâmî*, [baskı yeri ve tarihi yok] (Dârü'l-fıkr), II, 5-59; İbrahim Kâfî Dönmez, "İslam Hukukunda Modern İletişim Araçları ile Yapılan Akidler", *İLAM Araştırma Dergisi*, I/1, İstanbul 1996, s. 9-62.

BİLAL AYBAKAN

MECLİS

(المجلس)

Sözlükte "oturmak" anlamındaki cülûs kökünden türetilmiş bir mekân ismi olan **meclis** (çoğulu mecâlis) oturumun yapıldığı yeri ifade eder, bir kelimeyle tanımlama halinde kullanıldığında ise (ilim meclisi, zikir meclisi, tartışma meclisi, sohbet meclisi vb.) oturumun amacı, türü veya niteliği belirtilmiş olur. Daire şeklin-

de oturulduğundan meclislere **halka** da (**halaka**) (ilim halkası, zikir halkası) denilmiştir. Meclis kelimesi, Hz. Peygamber'den itibaren daha çok mescidlerde yapılan dersler için kullanılmıştır. Bununla beraber onun mescidinde zikir ve ilim gibi farklı meclislerin bulunduğu da rivayet edilir. Öğretici olarak gönderildiğini söyleyen Resûl-i Ekrem her iki meclisi de takdir etmekle birlikte ilim halkasında oturmayı tercih etmiştir (Dârimî, "Mu'addime", 32; İbn Mâce, "Mu'addime", 17).

İlim meclisleri meclis-i Resûlillâh, meclis-i Saîd b. Müseyyeb, meclis-i Şa'bî gibi hocanın adıyla anılmıştır. Hadis dersleri için daha çok "meclisü'l-ilim" ifadesi kullanılmış, Kur'an meclislerine "meclisü's-seb", genel olarak bir ilim dalının öğretildiği meclislere "meclisü't-tedris", camilerdeki konuşmalara "meclisü'l-va'z", daha çok kelâm ve felsefe konuları üzerinde tartışmaların yapıldığı meclislere "meclisü'n-nazar" (meclisü'l-münâzara) adı verilmiştir. Abbâsî halifeleri bu sonuncu meclislere özel bir önem vermişler, bazıları saraylarda yapılan münâzara meclislerine katılmışlardır (C. Zeydân, V, 280-282). İlim meclislerinde öğrencilere nakledilen hadislerin veya okutulan ders ve kitapların yazdırılması usulüne "imlâ" denildiğinden bu şekilde telif edilen eserler genellikle "emâli" diye anıldığı gibi derslerden her birine meclis denmesi sebebiyle de bu telifler "meclis, mecâlis, mücâlese" adlarıyla da anılmıştır. Ayrıca devlet ricâli veya büyük âlimlerin huzurunda düzenlenen meclislerde yapılan sohbet ve tartışmaları (muhâdara) ihtiva eden kitap türüne de "muhâdarât" (mecâlis) denilmiştir.

Saraylarda edebiyat, mûsiki ve diğer konularda meclisler kurulmuştur. İbnü'l-Cevzî eserinde Mansûr Camii'nde nahivcilerin ders meclislerinden söz eder (*el-Muntazam*, IX, 165). Âlimlerin biyografilerinde çok defa hangi camide, hangi ilim halkasında görevli olduğu belirtilir (İbn Kâdî Şühbe, II, 277). Nuaymî, Cemâlü'l-eimme'den bahsederken onun camide büyük bir halkasının bulunduğunu, burada Kur'an, fıkıh ve nahiv dersleri verdiğini söyler (*ed-Dâris fî târihi'l-medâris*, I, 203). Hangi ilim dalı olursa olsun halka açık derslere "meclisü âm" adı verilmiştir. Ayrıca İsmâîlî dâilerce yapılan ve daha çok mezhebin felsefesini ortaya koyan davet konferansları ve bunların bir araya geti-

rildiği kitaplar mecâlis olarak tanınır. Bu mezhebin filozoflarından biri olan Müeyyed-Fiddîn'in meclislerini kapsayan *el-Mecâlisü'l-Mü'eyyediyye'si* 800 konferansı içerir. İlim meclisleri, modern üniversitelerin doğuş sürecinde medrese öncesi bir öğretim tarzı olarak kabul edilir (Makdisî, s. 10 vd.). Hadis kaynaklarında düzgün bir kıyafetle güzel kokular sürünerek meclise gelmek, selâm vermek, bulduğu boş yere oturmak, ön tarafa geçmek için insanları rahatsız etmemek, gizlice konuşmamak, çirkin sözlerden kaçınmak, konuşulan gizli şeyleri meclis dışına taşımamak gibi meclislerin âdâbıyla ilgili birçok rivayet yer almaktadır. İlim ve fazilet ehli yanında yaşlı kimselerle idareci konumundaki kişiler için ayağa kalkmak, halkaları genişletmek suretiyle onlara yer vermek Kur'an'ın da emrettiği bir nezaket kuralıdır (el-Mücâdile 58/11). Hz. Peygamber meclisleri günahlardan salim olanlar, iyiliği emredip kötülükten vazgeçirmeye çalışanlar ve helâk edenler olmak üzere üçe ayırmış (*Müsned*, III, 75), iyi niyete rağmen meclislerde işlenebilecek günahlara kefareti için kısa bir dua öğretmiştir (Dârimî, "İstîzân", 29; İbn Asâkir, V, 184).

Câhiliye şairlerinden Tarafe, muallakasında kabilesinin meşveret meclisini kasdederek dileyenin kendisini "halkatü'l-kavm"de bulabileceğinden söz eder (Hattib et-Tebrîzî, s. 98). Araplar meşveret için bir araya gelinen kabile meclislerine "nâdî" derlerdi. Ümmü Zer hadisinde, kocaları hakkında konuşan hanımlardan biri evlerinin nâdiye yakın olduğunu söyleyerek (Buhârî, "Nikâh", 82; Müslim, "Fezâ'ilü's-şâhâbe", 92) meclise katılan üst düzey kimselerin kendilerine misafir olması, varlıklı ve cömert olan kocasının bunları ağırlaması ile övünür (Nevevî, XV, 215-216). Kur'an'da Lût kavminin nâdilerde yaptıkları hayasızlıktan söz edilir (el-Ankebût 29/29). Mekke'de bulunan Dârünnedve önemli konularda kararların alındığı bir asiller meclisiydi. Dârünnedve'nin ileri gelenlerinden Ebû Cehil'le ilgili âyetlerde, "... o vakit çağırısın nâdisini" denilmektedir (Elmalılı, VIII, 5961).

Son zamanlarda yapılan araştırmalarda, bu tür siyasi nitelikli meclis geleneğinin Ortadoğu'da milâttan önce üç binyılına kadar uzanan bir geçmişinin olduğu tesbit edilmiştir. Gılgamış destanında şehir devletlerinden oluşan eski Mezopotamya'da Kış hâkimiyetini kabul etmeyen